

Наукові перспективи
Видавнича група

УСПІХИ І ДОСЯГНЕННЯ У НАУЦІ

Випуск 4(26)
2026

ISSN 3041-1254 Online

УДК 0/3+7/8]:001.31](477)(051)

R40-05714

DOI: [https://doi.org/10.52058/3041-1254-2026-4\(26\)](https://doi.org/10.52058/3041-1254-2026-4(26))

“Успіхи і досягнення у науці”: журнал. 2026. № 4(26) 2026. С. 2376

Рекомендовано до друку Президією Всеукраїнської Асамблеї докторів наук з державного управління (Рішення від 20.04.2026, № 7/4-26)

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України # 582 від 24.04.2024 журнал включений до Переліку наукових фахових видань України, категорія “Б”, спеціальності: 081 Право; 281 Публічне управління та адміністрування; 073 Менеджмент, 076 Підприємництво та торгівля, 072 Фінанси, банківська справа та страхування, 051 Економіка

Журнал видається за підтримки Інституту філософії та соціології Національної академії наук Азербайджану, Всеукраїнської асоціації педагогів і психологів з духовно-морального виховання, Християнської академії педагогічних наук України

Журнал публікує наукові розвідки з теоретичних та прикладних аспектів гуманітарних, соціальних, поведінкових наук, права з метою їх впровадження у сучасний освітній простір

Згідно Порядку формування Переліку наукових фахових видань України, затвердженого наказом МОН України від 15.01.2018 № 32, повнотекстовий доступ до наукових статей журналу представлений на платформі «Наукова періодика України» в Національній бібліотеці України імені В.І. Вернадського НАН України та в Національному репозитарії академічних текстів

Наукове видання включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus (IC), Research Bible та до міжнародної пошукової системи Google Scholar

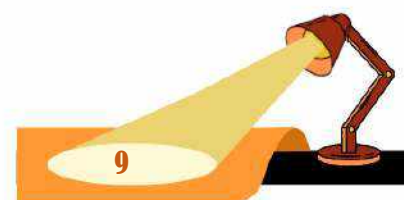
Жукова Ірина Віталіївна — кандидат наук з державного управління, доцент, директор Видавничої групи «Наукові перспективи» (Київ, Україна)

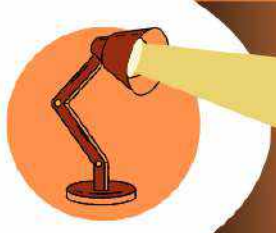
Члени редакції журналу:

- **Губанов Олег Олександрович** - доктор юридичних наук, професор, професор кафедри службового та медичного права Київського національного університету імені Тараса Шевченка (Київ, Україна)
- **Драган Елена Василівна** - доктор юридичних наук, професор, Заслужений юрист України (Київ, Україна)

Мартиновський В.В. <i>ДЕЯКІ ПИТАННЯ СТАДІЇ ОСКАРЖЕННЯ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ</i>	470
Мельничук Ю.І. <i>ДЕОНТОЛОГІЧНИЙ ВИМІР МЕДІАЦІЇ В ДІЯЛЬНОСТІ ПРИВАТНОГО ВИКОНАВЦЯ</i>	477
Мисливий В.А. <i>КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА КВАЛІФІКАЦІЯ ПРИВЛАСНЕННЯ, РОЗТРАТИ ЧУЖОГО МАЙНА АБО ЗАВОЛОДІННЯ НИМ ШЛЯХОМ ЗЛОВЖИВАННЯ СЛУЖБОВИМ СТАНОВИЩЕМ</i>	489
Міщук І.В., Киричук Б.С. <i>ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЕЛЕКТРОННОЇ СИСТЕМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я В УКРАЇНІ В КОНТЕКСТІ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ</i>	502
Могуренко О.М. <i>ГАРАНТІЇ ПРАВА НА ЗАЙНЯТІСТЬ В ПАРАДИГМІ ЛЮДИНОЦЕНТРИЗМУ: НОВІТНІ ПІДХОДИ ДО ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ</i>	514
Мушенко С.І. <i>ПРОБЛЕМИ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ГУМАНІТАРНОЇ ДОПОМОГИ В УКРАЇНІ</i>	528
Настюк В.Я. <i>ПРОБЛЕМИ ОСКАРЖЕННЯ ПРОЦЕДУРИ ВІДКРИТИХ ТОРГІВ</i>	537
Остапенко Ю.І., Бубир А.Н., Перетятко С.С. <i>ГОСПОДАРСЬКО-ПРАВОВА ПОЛІТИКА ДЕРЖАВИ ЯК ГАРАНТІЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ</i>	548
Пивовар І.В. <i>ПРАВОСУДДЯ, ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ СУДДІ ЗА УХВАЛЕНЕ НИМ СУДОВЕ РІШЕННЯ</i>	558
Пипяк М.І., Петрук І.С., Жульчинська В.Я. <i>ПРАВОВИЙ РЕЖИМ СМАРТ-КОНТРАКТІВ У МІЖНАРОДНОМУ ПРИВАТНОМУ ПРАВІ: ТРАНСКОРДОННЕ ВИКОНАННЯ ТА ФІНАНСОВІ РИЗИКИ</i>	564

УДК 341.9:347.44:004.7

[https://doi.org/10.52058/3041-1254-2026-4\(26\)-564-574](https://doi.org/10.52058/3041-1254-2026-4(26)-564-574)

Пипяк Микола Іванович кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри права, Вінницький торговельно-економічний інститут Державного торговельно-економічного університету, м. Вінниця, <https://orcid.org/0000-0001-9133-6762>

Петрук Іванна Сергіївна студентка Вінницького торговельно-економічного інституту, м. Вінниця

Жульчинська Вікторія Ярославівна студентка Вінницького торговельно-економічного інституту, м. Вінниця

ПРАВОВИЙ РЕЖИМ СМАРТ-КОНТРАКТІВ У МІЖНАРОДНОМУ ПРИВАТНОМУ ПРАВІ: ТРАНСКОРДОННЕ ВИКОНАННЯ ТА ФІНАНСОВІ РИЗИКИ

Анотація. У статті розглядаються особливості правового регулювання смарт-контрактів у контексті розвитку цифрової економіки та електронної комерції. Актуальність теми пов'язана з тим, що все більше цивільно-правових відносин переходять в електронну форму, що зумовлює появу нових способів укладення та виконання договорів. Смарт-контракти, які ґрунтуються на технології блокчейн, дозволяють автоматизувати виконання договірних умов без участі посередників і тим самим змінюють традиційні підходи до договірної регулювання.

У роботі проаналізовано різні підходи до розуміння правової природи смарт-контрактів та їх місця в системі цивільно-правових зобов'язань. Звертається увага на те, що в науковій літературі немає єдиного підходу до їх правової кваліфікації: вони можуть розглядатися як самостійний вид договору або як технічний інструмент виконання зобов'язань. Також розглянуто основні положення національного законодавства України щодо електронних договорів, які лише частково враховують специфіку смарт-контрактів.

Окремо проаналізовано проблемні питання міжнародного приватного права, зокрема труднощі визначення застосовного права та юрисдикції через децентралізований характер блокчейн-систем. Це ускладнює вирішення спорів у транскордонних відносинах.

Крім того, у статті розглянуто основні ризики використання смарт-контрактів: технічні помилки в коді, залежність від достовірності цифрових

даних, складність визначення відповідальності у разі збоїв, а також фінансові ризики, пов'язані з нестабільністю цифрових активів. Наголошується, що автоматизація виконання договорів підвищує ефективність, але водночас зменшує гнучкість правового реагування на зміну обставин.

У підсумку можна зробити висновок, що правове регулювання смарт-контрактів ще перебуває на етапі формування і потребує подальшого розвитку як на національному, так і на міжнародному рівні. Це пов'язано з тим, що такі інструменти вже застосовуються на практиці, але їх правовий статус і питання відповідальності залишаються недостатньо визначеними, тому важливим є формування більш чітких підходів до їх правового регулювання.

Ключові слова: смарт-контракти, електронні договори, цифровізація, міжнародне приватне право, транскордонне виконання, фінансові ризики

Рупіак Mykola Ivanovych Candidate of Juridical Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Law, Vinnytsia Institute of Trade and Economics of the State University of Trade and Economics, Vinnytsia, <https://orcid.org/0000-0001-9133-6762>

Petruk Ivanna Serhiivna student of Vinnytsia Institute of Trade and Economics, Vinnytsia

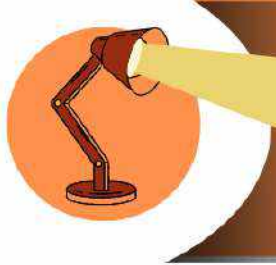
Zhulchynska Viktoriia Yaroslavivna student of Vinnytsia Institute of Trade and Economics, Vinnytsia

LEGAL REGIME OF SMART CONTRACTS IN PRIVATE INTERNATIONAL LAW: CROSS-BORDER ENFORCEMENT AND FINANCIAL RISKS

Abstract. The article examines the peculiarities of the legal regulation of smart contracts in the context of the development of the digital economy and e-commerce. The relevance of the topic is обусловлена тим, що все більше цивільно-правових відносин переходить в електронну форму, що зумовлює появу нових способів укладення та виконання договорів. Smart contracts, which are based on blockchain technology, allow for the automation of contractual performance without the involvement of intermediaries, thus transforming traditional approaches to contractual regulation.

The article focuses on different approaches to understanding the legal nature of smart contracts and their role in the system of civil law obligations. It is noted that in academic literature there is no single approach to their legal characterization: some researchers consider them as an independent type of contract, while others see them

more as a technical tool for the performance of obligations. The main provisions of Ukrainian legislation on electronic contracts are also considered, although they only partly reflect the specifics of smart contracts.

Special attention is given to issues of private international law, in particular to the difficulties of determining the applicable law and jurisdiction due to the decentralized nature of blockchain systems. This makes the resolution of disputes in cross-border relations more complicated.

In addition, the article examines the main risks of using smart contracts, including technical errors in the code, dependence on the reliability of digital data, difficulty in determining liability in the event of system failures, as well as financial risks associated with the instability of digital assets. It is emphasized that the automation of contract performance increases efficiency, but at the same time reduces the flexibility of legal response to changing circumstances.

It can be concluded that the legal regulation of smart contracts is still in the stage of formation and requires further development at both national and international levels. This is due to the fact that such instruments are already used in practice, while their legal status and liability issues remain insufficiently defined, which makes it important to develop clearer approaches to their legal regulation.

Keywords: smart contracts, electronic contracts, digitalization, private international law, cross-border enforcement, financial risks

Постановка проблеми. У сучасних умовах цифровізації економіки та розвитку електронної комерції дедалі більше цивільно-правових відносин реалізується в електронній формі, насамперед через електронні договори. Одним із нових і найбільш показових явищ у цій сфері є смарт-контракти, які поступово змінюють традиційне уявлення про укладення та виконання договорів, адже значна частина процесів переноситься у площину програмного коду.

Водночас поява смарт-контрактів породжує низку питань, які поки що не мають однозначного правового вирішення. Зокрема, дискусійним залишається питання їх правової природи та місця в системі договірного права: чи є вони самостійним видом договору, чи лише технічним інструментом його реалізації. Крім того, виникають труднощі із застосуванням до таких відносин традиційних цивільно-правових конструкцій.

Окремої уваги потребують проблеми, пов'язані з використанням смарт-контрактів у міжнародних правовідносинах, зокрема визначення застосовного права та юрисдикції, що ускладнюється децентралізованим характером блокчейн-мереж.

Не менш важливими є і практичні аспекти їх використання, зокрема ризики, пов'язані з помилками в програмному коді, достовірністю цифрових даних, а також складністю визначення відповідальності у разі технічних збоїв.

У зв'язку з цим виникає потреба більш детально дослідити особливості функціонування смарт-контрактів, їх правову природу, а також проблеми та ризики їх застосування як у національному, так і в міжнародному праві.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика смарт-контрактів та їх правового регулювання в останні роки дійсно привертає значну увагу українських науковців. У роботах Мирославського С. розглядається співвідношення електронних, цифрових і смарт-договорів у межах національного права, при цьому акцент робиться на їх місці в цивільному обороті та нормативному закріпленні. Досить активно досліджуються і практичні аспекти застосування блокчейн-технологій. Зокрема, Мусій О. І. звертає увагу на можливості використання смарт-контрактів у публічному адмініструванні, а також на ті труднощі, які виникають під час їх правового впровадження.

У контексті національної правової системи цікаві підходи пропонує Цимбалюк А. І., який наголошує на необхідності адаптації чинного законодавства до цифрових технологій, що швидко розвиваються. Більш загально питання регулювання цифрової економіки розглядає Орлова О. С., підкреслюючи, що нормативна база наразі ще не повністю відповідає сучасним викликам і потребує подальшого розвитку. Окрему увагу смарт-договорам як різновиду електронних договорів приділяє Станкевич А. В., який аналізує їх особливості та проблемні моменти, що виникають у цивільному обігу. Досить ґрунтовно правову природу смарт-контрактів досліджує Бервено С. М., звертаючи увагу на складність їх однозначної правової кваліфікації та вплив на систему договірних зобов'язань.

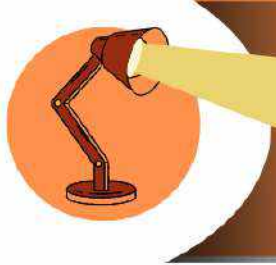
Міжнародно-правовий аспект проблеми висвітлюють Шуміло І. А., Овчаренко В. С. та Філіпченко К. Ш., які аналізують труднощі визначення застосовного права у відносинах, пов'язаних зі смарт-контрактами. Окремо варто відзначити роботу Камишанського В. І., у якій розглядаються правові аспекти цифровізації міжнародної торгівлі через використання блокчейн-технологій, що безпосередньо перетинається з темою смарт-контрактів у транскордонних відносинах.

Попри значну кількість наукових досліджень, питання правового статусу смарт-контрактів, їх місця в системі цивільного права та особливостей застосування у міжнародному приватному праві все ще залишаються дискусійними і потребують подальшого опрацювання.

Мета статті полягає в дослідженні правової природи смарт-контрактів у системі цивільно-правових зобов'язань, аналізі особливостей їх правового регулювання в національному та міжнародному приватному праві, а також у виявленні основних проблем і ризиків їх використання, зокрема тих, що пов'язані з транскордонним виконанням і фінансовими аспектами застосування.

Виклад основного матеріалу. Цивільно-правові відносини в електронному середовищі сьогодні переважно реалізуються шляхом укладення електронних

договорів, у межах яких сторони фіксують своє волевиявлення, визначають права й обов'язки та погоджують умови виконання зобов'язань. В умовах цифровізації така форма взаємодії стала звичною для учасників цивільного обороту й поступово витісняє частину традиційних паперових угод.

Правове регулювання використання цифрових технологій в електронній комерції в Україні базується на низці нормативно-правових актів, зокрема Законі України «Про електронну комерцію» [1], Цивільному кодексі України [2], Законі України «Про платіжні послуги» [3] та інших. Водночас регулювання новітніх технологій, таких як блокчейн і смарт-контракти, залишається недостатньо сформованим і потребує подальшого розвитку та конкретизації.

Смарт-контракти є сучасним інструментом цифрової економіки, що забезпечує виконання умов договору в автоматизованому режимі без залучення посередників. Вони функціонують на основі технології блокчейн і являють собою комп'ютерні протоколи, які ініціюють визначені дії за настання передбачених умов. Сам термін «смарт-контракт» був запропонований Ніком Сабо, який розглядав його як механізм автоматизації договірних відносин між сторонами.

У правовому аспекті смарт-контракти поєднують технічну природу програмного коду та юридичний зміст договірних зобов'язань, що зумовлює складність їх правового регулювання [4, с. 242].

Відповідно до пункту 5 частини 1 статті 3 Закону України «Про електронну комерцію», електронний договір визначається як домовленість сторін, спрямована на встановлення, зміну або припинення цивільних прав і обов'язків, оформлена в електронній формі [1]. Отже, його правова природа є тотожною традиційному договору, а відмінність полягає лише у способі фіксації волевиявлення.

Сутність смарт-контрактів полягає в алгоритмізованому механізмі виконання, за якого система перевіряє встановлені умови та автоматично реалізує відповідні дії у разі їх настання. Такий підхід забезпечує високий рівень визначеності правовідносин, проте зумовлює обмежену гнучкість, оскільки зміна умов після запуску є ускладненою або неможливою [5, с. 429].

У правовому вимірі впровадження смарт-контрактів зумовлює переосмислення класичних підходів до договірного права, зокрема щодо моменту укладення договору, способів вираження волевиявлення сторін і механізмів забезпечення виконання зобов'язань. Особливої актуальності набуває питання правової кваліфікації таких відносин у різних правових системах, що ускладнюється децентралізованим характером блокчейн-мереж у контексті міжнародного приватного права.

Таким чином, смарт-контракти є ефективним інструментом автоматизації договірних відносин і підвищення прозорості транзакцій. Водночас їх викорис-

тання у міжнародному приватному праві потребує чіткого нормативного врегулювання, зокрема щодо визначення правового статусу, юрисдикції та розподілу ризиків і відповідальності, що сприятиме забезпеченню балансу між технологічною ефективністю та правовою визначеністю у транскордонних правовідносинах [6, с. 336].

Щоб зрозуміти принцип дії смарт-контрактів, доцільно розглянути їх на прикладі укладення та виконання договору купівлі-продажу товару з міжнародною доставкою. У такій моделі сторони (продавець і покупець, а за необхідності також інші учасники логістичного процесу) взаємодіють у межах цифрового середовища, де смарт-контракт заздалегідь закріплений у вигляді програмного коду, що містить послідовність умов його виконання.

Для участі у такій системі сторони повинні мати доступ до відповідної блокчейн-мережі та пройти процедуру цифрової ідентифікації. Після цього смарт-контракт активується і починає виконуватися автоматично відповідно до закладеного алгоритму. Його ключовою особливістю є те, що після запуску умови контракту не можуть бути змінені в односторонньому порядку, що забезпечує стабільність та передбачуваність виконання зобов'язань.

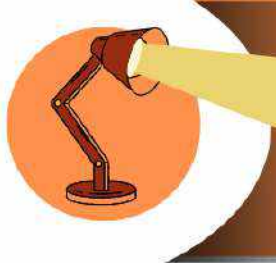
Функціонування смарт-контракту ґрунтується на послідовній перевірці заздалегідь визначених умов. Наприклад, на першому етапі може здійснюватися підтвердження наявності необхідних супровідних документів для переміщення товару через митний кордон. У разі їх відсутності виконання відповідної умови не відбувається, що фактично блокує подальший перехід до наступного етапу алгоритму. Якщо ж усі необхідні документи підтверджені, система переходить до перевірки фінансового забезпечення сторони-покупця.

Далі смарт-контракт може перевіряти наявність достатньої суми коштів або цифрових активів для здійснення розрахунку. Лише за умови позитивного результату цієї перевірки запускається наступний етап виконання. Завершальною дією є автоматичне перерахування коштів продавцю після підтвердження виконання всіх попередніх умов, зокрема факту належного постачання товару.

Таким чином, смарт-контракт функціонує як алгоритмічний механізм, що забезпечує автоматизоване виконання договірних зобов'язань за принципом «якщо виконано умову – здійснюється дія». Це дозволяє зменшити роль посередників, однак водночас підвищує вимоги до точності формулювання умов та достовірності цифрових даних, на яких базується його робота [7, с. 291].

Разом із тим слід враховувати, що в реальних умовах цифрової економіки застосування смарт-контрактів не є безпроблемним. Вони поступово стають важливим інструментом цивільного обороту, однак їх практичне використання супроводжується низкою правових і технічних труднощів. Зокрема, такі механізми можуть бути вразливими до кіберзагроз, серед яких DDoS-атаки або зміни в структурі блокчейну, що інколи призводить до порушення виконання

зобов'язань або втрати окремих транзакцій у розподіленому реєстрі. Крім того, суттєвими ризиками залишаються помилки в програмному коді та неправильно задані умови виконання, наприклад недостатній розмір плати за транзакцію, що може фактично заблокувати реалізацію договору і при цьому не має чіткого правового регулювання в українському законодавстві.

Окремої уваги потребує питання цивільно-правової відповідальності у випадку невиконання зобов'язань за смарт-контрактами. Відповідно до статті 614 Цивільного кодексу України, підставою відповідальності за порушення зобов'язання є вина (умисел або необережність), якщо інше не встановлено договором або законом [2]. При цьому у цивільному праві формами відповідальності традиційно виступають відшкодування збитків та неустойка, що застосовуються залежно від характеру порушення зобов'язання. Водночас в умовах смарт-контрактів складно визначити конкретного винуватця, особливо якщо порушення виникло через технічний збій або помилку в програмному коді, а не через дії сторін.

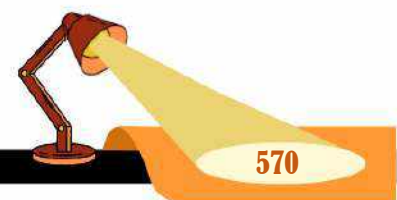
Додатково слід звернути увагу на складність реалізації договорів на користь третьої особи у форматі смарт-контрактів. Такі правовідносини потребують чіткого заздалегідь визначеного кола учасників, яке має бути закладене в програмний код, однак у реальних умовах цивільного обороту це не завжди можливо, оскільки ситуації можуть змінюватися динамічно [8, с. 11].

Правове визнання смарт-контрактів у різних державах є досить нерівномірним, і саме це в міжнародному приватному праві створює проблему фрагментарності регулювання. У такій ситуації складно говорити про єдиний підхід, адже різні правові системи по-різному оцінюють саму природу смарт-контрактів.

У міжнародному приватному праві однією з головних проблем залишається визначення застосовного права та юрисдикції. Це пояснюється тим, що класичні колізійні прив'язки, такі як місце укладення чи місце виконання договору, у цифровому середовищі вже не працюють так однозначно, як у традиційних договірних відносинах. Смарт-контракти функціонують у децентралізованих мережах, тому дуже складно прив'язати їх до конкретної держави.

У зв'язку з цим особливого значення набуває принцип автономії волі сторін, коли учасники самі можуть обрати право, яке буде регулювати їхні відносини. У європейському праві, зокрема через Регламент «Рим I», якраз і закріплюється підхід, що право визначається для договірних зобов'язань. Але щодо смарт-контрактів його застосування не завжди є прямим, оскільки вони часто розглядаються не як класичний договір, а як спосіб автоматичного виконання вже існуючої домовленості [9, с. 192].

У різних країнах підходи до смарт-контрактів суттєво відрізняються. Наприклад, у США в окремих штатах (Іллінойс, Аризона, Делавер, Нью-Йорк) смарт-контракти вже отримали законодавче закріплення і визнаються як

електронні угоди або електронні підписи. Це дозволяє використовувати їх у комерційній практиці на рівні з традиційними договорами. Водночас у країнах Європейського Союзу регулювання ще формується, але поступово створюється база для використання блокчейн-технологій у правовій сфері.

Важливу роль у цьому процесі відіграють і міжнародні документи, зокрема акти UNCITRAL. Вони закріплюють підхід функціональної еквівалентності, тобто ідею, що електронні документи можуть мати таку ж юридичну силу, як і паперові, якщо відповідають певним вимогам. Також важливим є принцип технологічної нейтральності, який дозволяє використовувати різні цифрові технології, включаючи блокчейн.

Що стосується транскордонного виконання смарт-контрактів, то тут головна проблема полягає у відсутності єдиного підходу до їх правової природи. Через це виникають труднощі з їх визнанням і виконанням у різних країнах, особливо коли мова йде про міжнародні угоди. У результаті це створює певну правову невизначеність і навіть фрагментарність регулювання.

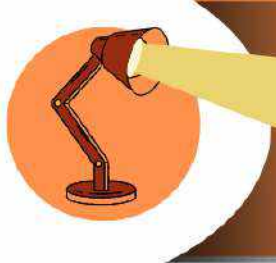
Окремо варто звернути увагу на фінансові ризики, які супроводжують використання смарт-контрактів у міжнародній практиці. Насамперед йдеться про можливі шахрайські схеми, коли одна й та сама операція може бути використана для багаторазового фінансування в різних фінансових установах. Крім того, значну небезпеку становлять ситуації, пов'язані з помилками або навмисним викривленням даних, які автоматично запускають виконання умов контракту. У таких випадках система просто виконує закладену логіку, навіть якщо в її основу покладено некоректну інформацію. Це, своєю чергою, піднімає питання про те, хто саме має нести відповідальність за введення та перевірку даних, а також яким чином такі помилки можуть бути виправлені.

Ще одним важливим аспектом є коливання вартості цифрових активів. Криптовалюти та токенизовані активи часто мають нестабільний курс, що може суттєво впливати на баланс зобов'язань сторін навіть у межах короткого проміжку часу. Через це передбачуваність виконання договорів знижується, а ризики для учасників зростають. Додатково ускладнює ситуацію й питання ліквідності: не всі цифрові активи можна швидко обміняти або використати для виконання фінансових зобов'язань у транскордонних операціях.

Смарт-контракти сьогодні перебувають на етапі активного становлення як правового, так і практичного інструмента. Вони справді відкривають нові можливості для автоматизації договірних відносин і пришвидшення виконання зобов'язань, однак водночас породжують цілу низку ризиків – як фінансових, так і правових. Саме тому їх подальше використання потребує більш чіткого нормативного врегулювання як на національному, так і на міжнародному рівні.

Крім того, існують ризики, пов'язані з достовірністю даних, які вносяться до блокчейн-систем. Оскільки смарт-контракти виконуються автоматично, будь-

які помилки або навмисне викривлення інформації можуть призвести до автоматичного виконання неправомірних або економічно не вигідних умов. Це зумовлює необхідність чіткого нормативного визначення відповідальності за введення та обробку даних, а також механізмів їх виправлення [10, с. 37].

У зв'язку з цим, на нашу думку, питання інтеграції смарт-контрактів у правову систему України потребує подальшого нормативного опрацювання. Насамперед ідеться про необхідність законодавчого закріплення їх правового статусу шляхом внесення змін до Цивільного кодексу України або прийняття окремого спеціального закону. Також важливим є налагодження взаємодії смарт-контрактів із державними реєстрами, що дало б змогу ширше використовувати їх, зокрема для підтвердження прав на майно та інших юридично значущих фактів. Окремо варто наголосити на потребі розробки стандартів безпеки для створення та перевірки смарт-контрактів, а також підвищення рівня правової й технічної обізнаності юристів і суддів. Водночас доцільно враховувати міжнародний досвід, зокрема положення європейського регулювання eIDAS, що може сприяти гармонізації підходів і забезпеченню сумісності смарт-контрактів у транскордонних правовідносинах.

Висновки. У ході дослідження встановлено, що смарт-контракти можна розглядати як новий етап розвитку договірних відносин, який сформувався під впливом цифровізації економіки та поширення технологій блокчейн. Їх поява фактично змінює традиційне уявлення про виконання договорів, адже значна частина дій тепер може здійснюватися автоматично, без постійної участі сторін.

Аналіз підходів до розуміння правової природи смарт-контрактів показав, що єдиної позиції в науці поки що немає. Одні дослідники вважають їх самостійною формою договірних відносин, інші – лише технічним інструментом, який забезпечує виконання вже укладених угод. Така різниця в поглядах свідчить про те, що питання їх правового статусу ще потребує додаткового опрацювання.

Вивчення національного законодавства України дає підстави говорити, що воно лише частково враховує специфіку смарт-контрактів. Хоча загальні норми щодо електронних договорів дозволяють використовувати цифрові форми угод, вони не повністю відображають особливості автоматизованого виконання зобов'язань, що створює прогалини у правовому регулюванні.

Окрему складність становлять відносини у сфері міжнародного приватного права. Через децентралізований характер блокчейн-систем виникають труднощі з визначенням того, право якої держави має застосовуватися та який суд є компетентним розглядати спори. Це, своєю чергою, підвищує рівень правової невизначеності у транскордонних операціях.

Крім того, встановлено, що використання смарт-контрактів пов'язане з низкою практичних ризиків. Йдеться як про технічні проблеми, зокрема помилки в програмному коді або збої в роботі систем, так і про фінансові ризики, пов'язані з коливанням вартості цифрових активів та можливими зловживаннями.

У підсумку можна зазначити, що смарт-контракти мають значний потенціал для розвитку сучасних договірних відносин і підвищення їх ефективності. Водночас їх подальше використання потребує більш чіткого правового врегулювання, а також узгодження національних підходів із міжнародною практикою, щоб забезпечити баланс між технологічними можливостями та правовою визначеністю.

Література:

1. Про електронну комерцію: Закон України від 03.09.2015 р. № 675-VIII (Не набрав законної сили). Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/675-19#Text> (дата звернення: 11.04.2026)
2. Цивільний кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 р. № 435-IV/ Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення: 11.04.2026)
3. Закон України «Про платіжні послуги»: Закон України від 30.06.2021 р. № 1591-IX. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1591-20#Text> (дата звернення: 11.04.2026)
4. Мусій О. І. Застосування технології блокчейн та смарт-контрактів у публічному адмініструванні: виклики та можливості для правового регулювання. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2025. № 5. Ч. 2. С. 240–247.
5. Цимбалюк А. І. Правові погляди на технології блокчейну та смарт-контрактів в українській правовій системі. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія «Право». 2025. Вип. 90. Ч. 3. С. 426–432.
6. Орлова О. С. Правове регулювання цифрової економіки в Україні: виклики та перспективи. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія: Право. 2025. Вип. 91, ч. 5. С. 332–338.
7. Станкевич А. В. Смарт-договори як вид електронних договорів, їх особливості та проблематика при електронному обігу об'єктів цивільного права. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія «Право». Вип. 87, ч. 1. С. 288–292.
8. Бервено С. М. Правова природа смарт-контрактів у системі договірних зобов'язань: виклики для цивільного законодавства. *Український політико-правовий дискурс*. 2025. № 13. С. 1-15.
9. Шуміло І. А., Овчаренко В. С., Філіпченко К. Ш. Правова природа смарт-контрактів та проблемні питання вибору права. *Експерт: парадигма юридичних наук і державного управління*. 2021. № 6(18). С. 188–196.
10. Камишанський В. І. Правові аспекти цифровізації міжнародної торгівлі шляхом упровадження технології блокчейн (досвід для України). *Економіка і право*. 2024. Т. 67, № 4. С. 31–42.

References:

1. Zakon Ukrainy Pro elektronnu komertsiiu: pryiniaty 3 veresnia 2015 roku № 675-VIII [Law of Ukraine on electronic commerce from September 3, 2015, № 675-VIII]. (2015, September 3). *Verkhovna Rada Ukrainy*. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/675-19#Text> (accessed: 11.04.2026) [in Ukrainian].
2. Tsyvilnyi kodeks Ukrainy: pryiniaty 16 sichnia 2003 roku № 435-IV [Civil Code of Ukraine from January 16, 2003, № 435-IV]. *Verkhovna Rada Ukrainy*. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (accessed: 11.04.2026) [in Ukrainian].

